
ЗАРЕЄСТРОВАНЕ ПАРТНЕРСТВО: АНАЛІЗ СВІТОВОГО ДОСВІДУ

ЗАБОРОВСЬКИЙ В.В.,

доктор юридичних наук, професор, професор
кафедри цивільного права та процесу
юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ», м. Ужгород

РЕВУЦЬКА І.Е.,

кандидат юридичних наук, доцент, доцент
кафедри цивільного права та процесу
юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ» м. Ужгород

*«Справжнє кохання мовчить і страждає»
(Оскар Уайльд)*

До відносин між одностатевими парами ставилися по-різному в різні епохи. Єврейська культура була категорично проти гомосексуальних стосунків, як зазначено в біблійному застереженні в Книзі Левіт: “Не спи із чоловіком, як із жінкою, бо це гидота. ... Хто переспить із чоловіком, як із жінкою, – обоє вчинили гидоту, тож нехай будуть неодмінно вбиті, – вони винні.” (Левіт 18:22, 20:13).[1] У давньогрецькій та римській культурі це була прийнята форма суспільного та приватного життя, тоді як з пізнього середньовіччя до середини ХХ століття вона негативно розглядалася на європейському та американському континентах. З появою рухів за права геїв одностатеві шлюби визнаються у все більшій кількості штатів, і різні види партнерств, що замінюють їх. В Угорщині до початку 90-х гомосексуалізм і будь-яке пов'язане з ним питання були майже табу, тому правове регулювання також було відкладено. Першою спробою в Угорщині, задовго після зміни режиму, було прийняття Закону CLXXXIV від 2007 року. Рішенням Конституційного Суду було відхилено і не вступило в законну силу. На цьому тлі парламент прийняв Закон XXIX від 2009 року (далі: BSE), який діє досі.

У своєму дослідженні автори мають намір розглянути як позитивні, так і негативні аспекти інституту реєстрованих партнерств, представивши американське та європейське законодавство у порівняльному вигляді.

Почнемо з історичного аналізу. У стародавніх культурах гомосексуалізм був повністю прийнятий. Як в Єгипті і Греції, так і пізніше в Стародавньому Римі вдалося встановити цілком легальні гомосексуальні відносини не тільки для вищого стану, а й для простих людей. Існують численні записи про єгипетських фараонів, римських імператорів і грецьких державних діячів, які мали одностатеві стосунки. Так було з деякими африканськими та індіанськими племенами, а в Океанії та Австралії це було повністю прийнятним для багатьох племен явищем.

У пізньому середньовіччі в Європі гомосексуалізм став заборонений і суворо карався, але гомосексуалізм процвітав в середньовічних містах і, наприклад, в арабській і турецькій культурі також. Серед провідних діячів

епохи Відродження та гуманізму знаходимо багато гомосексуалістів, тому не дивно, що до віку лібералізму це стало більш прийнятним і більше не вважалося гріхом, а скоріше дивацтвом [2]. Англійське вікторіанство залишалося консервативним у цьому питанні і на далі.

Європейське сприйняття дев'ятого століття тоді розглядало одностатевий потяг як хворобу, тому раніше по суті кримінальна категорія стала медико-психологічною проблемою. Однак у XX столітті на перший план вийшли організації, які боролися за права гомосексуалістів. Першим з них був Магнус Хіршфельд, який заснував Інститут сексуальних наук в 1897 році, потім Британське товариство сексуальної психології в 1914 році і Чиказьке товариство прав людини в 1924 році. Після жаклих і нелюдських актів тоталітарних режимів і зневажливої поведінки після холодної війни – як на американському, так і на європейському континентах – Доповідь Вольфендена підкреслювала, що гомосексуалізм не слід розуміти ні як медичну, ні як кримінальну категорію. У 1957 році в Англії була створена комісія з розслідування гомосексуальних злочинів і проституції під головуванням сера Джона Вулфендена. Висновок доповіді Комісії, що реформує історію гомосексуалізму, полягав у тому, що "приватні гомосексуальні стосунки між дорослими за згодою більше не повинні бути криміналізовані" [3]. Після Стоунволського повстання (27-30 червня 1969) створювалося все більше гей-організацій [4].

В Угорщині гомосексуалізм вважався кримінальною категорією, згаданою як «содомія», про яку вперше згадав Павло Мадяр, професор права в Болонії, в 1221 році під його керівництвом для священників-конфесійників *De confessione*. Існують джерела де згадуються кримінальні процеси, більшість з яких закінчувалися смертною карою, а з 1700-х років суди перейшли до тюремного ув'язнення. Кримінальне законодавство (Закон V 1878 року) передбачав покарання за «віроломство проти природи» тюремним ув'язненням до 1 року [5]. Цікавим аспектом законодавства є те, що стаття 241 лише наголошує на аморальності між чоловіками, а не між жінками.

Згідно зі статтею 279 Соціалістичного кримінального кодексу 1961 року, вона карала тільки за стосунки з особою, яка досягла чотирнадцятирічного віку, але ще не досягла двадцятирічного віку [6].

Конституційний Суд Угорської Республіки 37/2002 (IX.4.) рішенням Конституційного суду Закон IV 1978 року про Кримінальний кодекс (далі: Кримінальний кодекс) був скасований з негайним набуттям чинності з вересня 2002 року. Статті 199 та 200 через їх дискримінаційний характер. Стаття 199 передбачала покарання у вигляді позбавлення волі на строк до трьох років для осіб старше 18 років, які мали статеві стосунки з особою тієї ж статі у віці від 14 до 18 років [7]. Відтоді «згвалтування» карається, тобто коли злочинець взаємодіє з особою, яка не досягла 14-річного віку, незалежно від статі як жертви, так і кривдника [8]. Тому істотною зміною підходу до кримінального права стає те, що попередні кримінальні кодекси

карали саму розпусту, тоді як новіші кримінальні закони завжди ставлять насильство за умову.

Видно, що протягом багатьох років різним організаціям, що борються за права гомосексуалістів, вдалося вивести гомосексуалізм з категорій кримінальних і медичних. Однак сімейні та громадянські права для гетеросексуалів були встановлені набагато раніше, але вже для одностатевих пар. Виходячи з історичних моментів переходимо до змін в угорському, європейському та американському сімейному законодавстві, встановлення Закону про цивільне партнерство, прийнятого в Угорщині, і положення концепції нового Цивільного кодексу.

Сексуальна революція 1960-х років спричинила серйозні зміни не тільки в мистецтві та культурі, але і в галузі сімейного права та інституту шлюбу, до цього періоду також можна віднести поширення цивільних партнерств [9]. У цьому контексті ми повинні розрізнати варіанти, доступні одностатевим парам, і ті, які відкриті для пар різної статі.

Якщо подивитися на Америку, то одностатеві пари в даний час можуть одружитися в семи штатах США (Массачусетс, Коннектикут, Айова, Вермонт, Нью-Гемпшир, Нью-Йорк і Вашингтон) і в столиці (Вашингтон).

А вже з 2001 року одностатеві шлюби дозволили 10 країн світу: Аргентина, Бельгія, Канада, Ісландія, Нідерланди, Норвегія, Португалія, Іспанія, Південна Африка та Швеція. Однак деякі країни досі не визнають зареєстровані партнерства рівнозначними шлюбу, а саме: Болгарія, Кіпр, Естонія, Греція, Ірландія, Італія, Латвія, Ліхтенштейн, Мальта, Польща, Румунія, Словаччина [10]. Зовсім недавно зареєстровані партнерства для одностатевих пар були затверджені в Сан-Марино. До прийняття закону в Угорщині та вступу в силу правового інституту, що легалізує одностатеві стосунки, взагалі не було, тому угорська правова система сильно відставала в цій сфері.

Найбільш передовою державою в плані цього питання є Данія, де інститут під назвою «реєстроване партнерство» існує з 1989 року. У травні 2010 року зареєстроване партнерство розвинулося до такої міри, що пари отримали можливість усиновлювати разом [11]. У Данії та Великобританії зареєстровані партнерства практично ідентичні шлюбом, відрізняючись лише своїм призначенням.

У Франції Пакт громадянської солідарності (PACS)[12], який забезпечує правовий статус, аналогічний статусу подружніх пар, був введений відносно рано, в 1999 році, і був розроблений в основному для одностатевих пар. Однак, всупереч своїй початковій меті, 94% пакту вибирають гетеросексуальні пари, молоді люди без дітей.

У Європейському Союзі і в ряді країн світу прийняті і функціонують одностатеві шлюби або цілком рівноцінний правовий інститут під іншими назвами.

Підсумовуючи вищевикладене, автори пропонують поширити інститут шлюбу на одностатеві пари. Бо саме, це може бути єдиним правовим

інститутом, який належним чином встановлює рівність можливостей, яку кожна демократія має право і обов'язок створювати.

Наступна пропозиція – легалізувати усинювання для одностатевих пар, оскільки це був би інший «стовп» рівних можливостей. Третьою важливою пропозицією, що доповнює одна одну, буде створення прозорої системи регулювання цивільних партнерств. Тобто не маскуванню одних понять під іншими чи заміну розуміння правового інституту.

Проаналізувавши розвиток інституту зареєстрованого партнерства у світі та практику впровадження його на законодавчому рівні законопроект про реєстроване партнерство є корисним і новаторським у вітчизняному законодавстві. Його можна вважати лише хорошим початком, оскільки він має ряд недоліків і в повній мірі не забезпечує схоронність прав одностатевих партнерів.

На наш погляд, ми живемо в мінливому світі, який прискорився не тільки економічно чи політично, але й потребує юридичного «прогресу». тому вважаємо, що, хоча, як пише Мадах: машина обертається, творець відпочиває[13], доречно для певних епох, в українському сімейному праві настав час для «придумування велосипеду». Адже на справді потрібно проаналізувати світову практику, всі плюси і мінуси, а як результат запровадити у вітчизняному законодавстві. Бо як показує історія цього не можна уникнути.

Використані джерела:

1. Левіт 18:22, 20:13. URL: <https://www.bible.com/uk/bible/186/LEV.18.22.UBIO>
2. Eszenyi Miklós. Férfi a férfival, nő a nővel - Homoszexualitás a történelemben, a társadalomban és a kultúrába. Corvina. Budapest, 2006, 36.
3. Tarr Ágnes. A homoszexualitás jogelméleti megközelítésének egyes aspektusai, különös tekintettel a Devlin-Hart vitára. Jogelméleti Szemle. 2005/4.szám. URL:<https://jesz.ajk.elte.hu/tarr24.html>
4. 50 років тому спалахнув Стоунволський бунт. URL: <https://humenonline.hu/50-eve-tort-ki-a-stonewall-lazadas/>
5. Az 1878. évi V. törvénycikk a magyar büntetőtörvénykönyv a büntettekről és vétségekről („Csemegi Kódex”) 241. §-a értelmében. URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=87800005.TV&xtreferer=94500007.TV>
6. 1961. évi V. törvény a Magyar Népköztársaság Büntető Törvénykönyvéről. URL:<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=96100005.TV&xtreferer=A1100210.TV>
7. 199. §: "Az a 18. életévét betöltött személy, aki ennél fiatalabb azonos nemű személlyel fajtalanodik, büntettet követ el és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő." URL: <https://index.hu/belfold/ab0903/>

-
8. A családjog jövője. URL: https://www.mokk.hu/regioldal/pdf/linkgyujto/Csaladi_Jog/Aktualis/2012%20-12.pdf
9. Gyöngyösi Zoltán, Változások az élettársi jogviszonyok szabályozásában, Jogí Fórum. URL: <http://www.jogiforum.hu/publikaciok/225>
10. Help and advice for EU nationals and their family. URL: https://europa.eu/youreurope/citizens/index_en.htm
11. Оршоля Шайберт. Врегулювання партнерства поза шлюбом і питання материнства няні (CSJ, 2011/3., с. 35-40) URL: <https://szakcikkadatbazis.hu/doc/7331833>
12. Pacte civil de solidarité. PACS URL: <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/N144>
13. Madách Imre. Az ember tragédiája. Első szín URL: <https://mek.oszk.hu/00800/00849/html/01.htm>

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ КРЕДИТНИХ ВІДНОСИН ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

ЗЕМКО А.М.,

кандидат юридичних наук, доцент факультету бізнесу та права, Луцького національного технічного університету, м. Луцьк

Аграрна галузь має великий потенціал для розвитку економіки України, включаючи створення нових робочих місць, забезпечення продуктами харчування внутрішнього ринку та отримання доходів від експорту. При цьому розвиток цієї галузі сприяє розвитку інфраструктури, наукових та технологічних інновацій, регіональному розвитку та підтримці соціально-економічного розвитку країни.

Важливе місце у предметі правового регулювання аграрного права займають кредитні відносини, оскільки аграрний сектор є одним з найбільш капіталоємних секторів економіки, і часто потребує фінансування для забезпечення розвитку і збільшення виробництва.

Багато країн створюють спеціальні правові інструменти для сприяння розвитку кредитування в аграрному секторі. Деякі країни, наприклад, США, ЄС та Індія, створюють спеціальні кредитні програми для сільського господарства, які надають фермерам можливість отримати кредити за пільговими умовами. У Бразилії та Індії створені фонди гарантування кредитів для фермерів, які надають гарантії банкам щодо відшкодування частини втрат, які можуть виникнути в результаті неплатоспроможності боржника. У Канаді та Швеції сформоване сприятливе регуляторне середовище для банків та інших фінансових установ, які надають кредити аграрному сектору, що включає зниження регуляторних бар'єрів та забезпечення належної правової охорони для кредиторів.